

СВІТЛЯЦЯ

ДОДАТОК ДО ГАЗЕТИ "НОВИНИ АКАДЕМІЇ"

№4 2011 (35)

для студентів ДОННАБА

*Шановні студенти, викладачі і співробітники Академії!
Щиро вітаємо Вас з Міжнародним днем грамотності!*

МІЖНАРОДНИЙ ДЕНЬ ГРАМОТНОСТІ

Десятиріччя 2003–2012 рр. оголошено ЮНЕСКО Десятиріччям грамотності для того, щоб всі діти Землі стали грамотними. Адже грамотність – незамінний інструмент для побудови мирного, толерантного й демократичного суспільства.

Що таке бути грамотним сьогодні?

У середині 50-х років ХХ ст., коли починали відмічати цей день, «бути грамотним» означало вміти читати і писати. Сьогодні бути грамотним – це:

- мати освіту на рівні середньої школи;
- вміти працювати на комп'ютері;
- вміти спілкуватися рідною та іноземними мовами;
- вміти швидко і якісно працювати з інформацією, тобто читати, вибирати й організувати інформацію, робити нотатки до тексту, викладати, писати відповідний текст, який може вміщувати листи, повідомлення, довідки тощо.

ООН вважає грамотність і тривалість життя людини однаково важливими характеристиками життя народу.

З історії свята

Починаючи з 1966 року ЮНЕСКО відзначає Міжнародний день грамотності, привертаючи в такий спосіб увагу суспільства до розповсюдження грамотності. Традиція щорічно відзначати цей день започаткована відповідною рекомендацією Всесвітньої конференції міністрів освіти з ліквідації неграмотності, що відбулася в Тегерані у вересні 1965 року.

Саме ця конференція рекомендувала оголосити **8 вересня**, дату урочистого відкриття конференції, Міжнародним днем грамотності та святкувати його щорічно в усьому світі.

Українські поети на сторожі слова, мови та грамотності

Споконвіку було Слово,
Й було Слово в Бога.
Й було Богом святе Слово, –
Все постало з Нього.
І життя було у Ньому
Й життя стало Світлом,
Для вселюдського огрому
В темряві розквітлим.
Помагай же Слово, Боже,
Із пільмою в герці,
Щоб жило, правдиве й гоже,
У людському серці.

Дмитро Білоус

Як парость виноградної лози,
Плекайте мову. Пильно й ненастанно
Полить бур'ян. Чистіша від сльози
Вона хай буде. Вірно і слухняно
Нехай вона щоразу служить вам,
Хоч і живе своїм живим життям.
Прислухайтесь, як океан співає –
Народ говорить. І любов, і гнів
У тому гомоні морським. Немає
Мудріших, ніж народ, учителів:
У нього кожне слово – це перлина,
Це праця, це натхнення, це людина.

Максим Рильський

Розповсюдження грамотності

Протягом останніх десятиліть спостерігається значний прогрес у розповсюдженні

грамотності. Зокрема у 1950 році в половині країн світу 50% або більше дорослого населення були неграмотними. На сьогодні такий стан справ існує лише у 25 країнах світу, у решті країн рівень неграмотності населення в середньому не перевищує 10%.

За статистикою, кількість письменних людей у світі обчислюється чотирима мільярдами. Освічених людей із кожним роком стає все більше й більше, але боротьба з неучтвом залишається надзвичайно складною та масштабною проблемою.

Як стверджують психологи, спілкування у віртуальному середовищі різко знижує рівень мовної грамотності та загалом повагу до неї.

Студенти іноді говорять, що вони люблять комп'ютер, а не книгу. Проте в тих країнах, де середовище повністю комп'ютеризоване (Велика Британія, США), молодь почала читати більше і частіше відвідувати бібліотеки.

ЖІНОЧА ОСВІТА

Історичним фактом є те, що тривалий час на українських землях переважна більшість жінок не мала доступу до науки. Патріархальний світ минулих століть визначав її нішу хіба у домашній роботі.

Україна, на відміну від інших країн, до жіночої освіти ставилася більш лояльно, адже і саме ставлення до жінки на наших землях більш поважне та по-блажливе. Навіть зараз у частині українських сімей все ж головує жінка.

Жіноча освіта в Україні має глибоке коріння. Французький інженер Г. Боплан, що дав один із перших описів козацької України, писав, що читати і писати тутешні люди можуть майже всі, навіть «...жінки з дітьми». Школи при церквах були відриті поза залежністю від статі, за таким же принципом діяли братські школи. Проте, зрозуміло, вищої освіти вони дати не могли.

У XIX столітті Полтава стала губернським містом, проте закладу, де могли б навчатися доньки із знатних родин, тут не було. Існувала школа для дівчаток Прасковії Кочубеївни, відкрита прямо в її маєтку. Там навчалися переважно доньки збіднілих дворян. Княгиня Варвара Рєпніна, приїхавши до Полтави, настільки перейнялася справою жіночої освіти, що власним коштом спонсорувала відкриття подібної школи у губернському будинку. Очевидним було й те, що

цих шкіл недостатньо, а лєвова частина жіноцтва лишається по-одаль грамоти.

У 1817 році дворянське зібрання підтримало ініціативу чоловіка княгині Миколи Григоровича про створення у Полтаві офіційного навчального закладу для дівчат. У постанові зібрання значилося, що поміщики та заможні особи мають виділити на облаштування по 50 копійок пожертв. Щоправда, на цьому заможні люди не спинились і багато з них у подальшому активно допомагали будівництву своїми пожертвами.

Урочисте відкриття інституту шляхетних дівчат у Полтаві відбулося 12 грудня 1818 року. Фактично він знаходився на території маєтностей поміщика С. Кочубея, тож засновники закладу вмовили останнього продати споруди та землю для інституту за 100 тисяч рублів. Проте власник продав дерев'яне помістя, 72 десятини землі та допоміжні споруди за ціну в половину меншу. Особисто собі ли-

шив 30 тисяч, а решту – 20 тисяч карбованців – пожертвував на заснування стипендії імені своєї дружини, померлої у 1815 році. Окрім цього, на вихованок інституту чекали ще 15 стипендій – по одній на кожен повіт губернії.

Навчалися в інституті дівчатка з дворянських родин з 8–10 років. Пансіонерки могли вступати до закладу віком з 10 до 12 років, але вже з оплатою 500 карбованців. Згодом заклад почав приймати і доньок чиновників. Цікавим фактом є те, що інститут з 1818 по 1827 рік працював лише на одних жертвах, отримавши згодом казенне фінансування.

1910 року у Полтаві відкрили Прогімназію. Тут діяло навіть єпархіальне жіноче училище. Навчальний день з усіма перервами в останньому тривав з 6-ої ранку по 20-ту вечора. Час на власні справи після 20-тої мали тільки старшокласниці. Вивчали у гімназіях здебільшого гуманітарні дисципліни, близько 4–7 мов. Була навіть військова підготовка. Звісно, предмети дуже варіювалися залежно від навчального закладу.

Окрім Полтави, жіночі навчальні заклади були і в інших містах області – Києві, Харкові, Львові, Кременцуці тощо.

За Олександром Згурським.